

רע"פ 5423/14 - שלום אלכסנדר קופרמן נ' מדינת ישראל

רע"פ 5423/14 - שלום אלכסנדר קופרמן נ' מדינת ישראל עליון

רע"פ 5423/14

שלום אלכסנדר קופרמן

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[29.09.2014]

כבוד השופט א' שהם

בשם המבקש - עו"ד הילה נאווי

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 25.6.2014, בע"פ 11762-12-13,

ובעפ"ג 28235-12-13, שניתן על-ידי כב' השופטים ד' ברלינר - נשיאה; ג' קרא - סג"נ; מ' סוקולוב

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים ד' ברלינר - נשיאה; ג' קרא - סג"נ; מ' סוקולוב), בע"פ 11762-12-13, ובעפ"ג 28235-12-13, מיום 25.6.2014, במסגרתו התקבל ערעורה של המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת ל' מרגולין יחידי), בת"פ 4515-08, מיום 29.10.2013, בעוד שערעורו של המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו, נדחה.

רקע והליכים קודמים

1. בשנת 1995, הקים המבקש חברה בשם "פרופשינאל" (להלן: החברה), אשר כללה בתוכה מספר חברות מתחום הפיננסיים. בשנת 2000, קיבל המבקש רישיונות מתאימים לניהול תיקי השקעות. לצורך קבלת הרישיונות, נדרש הון עצמי, ומשלא היה למבקש הון עצמי, פנה המבקש לעזרתם של קרובי משפחה וכן פנה לקבלת אשראי מבנק הפועלים. למעשה, למן רגע הקמת החברה, ולאורך כל תקופת פעילותה, לא היו למבקש מקורות הון משל עצמו.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן, הכולל שישה עשר אישומים, ומתייחס לאירועים שהתרחשו בשנים 2002-2006. כתב האישום מגולל את סיפורם של 14 מתלוננים, אשר מסרו כספיהם למבקש, על יסוד מצגים כוזבים ועל בסיס הבטחות להשבת הקרן בתוך תקופה מוסכמת, ובתוספת ריבית חודשית ודאית בגובה של 1%-2 (מעל למקובל בשוק). בנוסף, מסר המבקש למתלוננים בטוחות חסרות כל ערך כלכלי, וכן הסתיר מהמתלוננים את האמת, לפיה המבקש מצוי בחובות כספיים.

3. בפסק דינו ציין בית המשפט המחוזי, כי התקשרויותיו של המבקש עם המתלוננים, חולקו על-ידי בית משפט השלום לארבע קבוצות, כמפורט להלן:
- "האחת, ההתקשרויות עם 'אנשי צפת' קבוצת מתלוננים אשר העמידו למערער [המבקש] - באמצעות מתווך - את כספם לתקופה קצובה כנגד התחייבות להשבת הקרן בצירוף ריבית קבועה אטרקטיבית מזו שיכלו לקבל בבנק; השנייה, התקשרויות עם מתלוננים שניהלו בשלב הראשון תיק השקעות בחברות של המערער [המבקש] - המתלוננים העמידו לרשות המערער [המבקש] את כספם לתקופה קצובה כנגד התחייבות להשבת הקרן בצירוף ריבית קבועה. המתלוננים בקבוצה זו היו אדישים לשימוש שעושה המערער [המבקש] בכספים וכפועל יוצא מכך, לרווחיו או הפסדיו וסמכו על התחייבותו לעמוד בהתקשרות; השלישית, התקשרויות מיוחדות - (בוך ומורטוב) מתלוננים אשר ניהלו בשלב הראשון תיק השקעות ולאחר מכן העמידו למערער [למבקש] את כספם לתקופה קצובה כנגד התחייבות להשבת הקרן בצירוף ריבית קבועה, אולם בניגוד לקבוצה השנייה, הם לא היו אדישים לשימוש בכספם ועל-פי הגדרתו של בית המשפט קמא המשיכו להחזיק באינטרס רכושי כלפי הכספים שהעמידו למערער [למבקש]. באשר לחלק מהמתלוננים, ייחס כתב האישום למערער [למבקש] עבירה של משיכת שיקים ללא כיסוי (אישום 13). המערער [המבקש] נתן שיקים לחלק מן המתלוננים (מזוז, ביתן, מורטוב, כהן, דרשן, בוך, ברון ובוגנים), השיקים הללו, היוו חלק מהמצגים הכוזבים שהציג בדבר הביטחון שבהתקשרות עמו. במילים אחרות - השיקים נחזו כשיקים כשרים בעלי כיסוי שישמשו בטוחה להחזר ההלוואה. בפועל - לא היה לשיקים כיסוי. הרביעית, פרשת ספרא - פרשה מרכזית וגדולה הן באשר להיקף הכספי הן באשר להיבטי המרמה שבה. בדומה לאישומים שהוזכרו - גם הפעם מדובר בקבלת כספים במרמה, בשנים 2005-2006, על יסוד מצגים כוזבים, כשהמערער [כשהמבקש] מודע כבר היטב לעומק הסתבכותו. בפרשה זו מדובר גם בשליחת יד בכספים." (פסק דינו של בית המשפט המחוזי, פסקה 3)
4. לאחר שמיעת הראיות, הורשע המבקש בעבירות הבאות: 11 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); 3 עבירות של גניבה בידי מורשה, לפי סעיפים 383(א)(2) ו-393(2) לחוק העונשין; 6 עבירות של משיכת שיק ללא כיסוי, לפי סעיף 432 לחוק העונשין; ועבירה של הדחה בחקירה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין. מעבירות אחרות שיוחסו לו - זוכה המבקש.
5. ביום 29.10.2014, גזר בית משפט השלום בתל אביב-יפו את דינו של המבקש. על המבקש הושתו העונשים הבאים: 57 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 18 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש, במשך שלוש שנים, עבירה של מרמה או גניבה; 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש, במשך שלוש שנים, עבירה של הדחה בחקירה ושיבוש מהלכי משפט; קנס בסך של 85,000 ₪, או 4 חודשי מאסר תמורתו; חתימה על התחייבות בסך 215,000 ₪, לפיה ימנע המבקש מביצוע עבירה של מרמה או גניבה, במשך שלוש שנים, או 10 חודשי מאסר תמורת ההתחייבות; ופיצוי למתלוננים בסכום כולל של 1,346,000 ₪.

6. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו על הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט השלום. בית המשפט המחוזי סקר באריכות את האישומים בהם הואשם המבקש, ולאחר מכן התפנה לטענותיהם של הצדדים. בערעורו טען המבקש, כי שגה בית משפט השלום כאשר הוסיף את "מדד הסבירות", עת שבחן את אמונתו של המבקש ביכולתו לעמוד בהתחייבותיו כלפי המתלוננים. המבקש הוסיף וטען, כי היו בפניו אינדיקציות לכך שאכן יוכל לעמוד בהתחייבותיו כלפי המתלוננים, וזאת נוכח הגידול שחל בחברה, והסכם שנחתם בין החברה ובין בנק הפועלים. עוד נטען בערעור, כי דרך פעולתו של המבקש לא העידה על כוונת מרמה ולא היה בה כדי להצביע על כוונתו של המבקש שלא להשיב למתלוננים את כספם. בדיון נרחב שהוקדש בערעור לשאלת מצבו הנפשי של המבקש, נבחנה טענתו לפיה החל מהמחצית השנייה של שנת 2004 סבל המבקש מהתמוטטות נפשית, אשר הביאה לכדי ניסיון התאבדות ואשפוז פסיכיאטרי. בנוסף, הוצגו מסמכים לפיהם המבקש סובל מהפרעת אישיות נרקיסיסטית בתוספת גוון היפומני, המתבטאת בהערכה עצמית מופרזת ואופטימיות יתר, אשר הובילה את המבקש להאמין, כך לטענתו, כי יוכל להחזיר את ההלוואות. לעניין העונש, טען המבקש בערעורו, כי שגה בית משפט השלום שעה שלא התייחס להליך השיקום שעבר המבקש, ולחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות. בנוסף, הלין המבקש על גובה הקנס שהושת עליו. מנגד, טענה המדינה, כי שגה בית משפט השלום הן בקביעת מתחמי הענישה והן בדרך יישומם.

בית המשפט המחוזי דחה את ערעורו של המבקש על הכרעת הדין, ובהתייחס לטענת המבקש בדבר השלכות מצבו הנפשי הרעוע על תהליך קבלת החלטותיו, קבע כי: "מצבו הנפשי של המערער [המבקש] לא פגם ביכולותיו השכליות של המערער [המבקש], ואינו מכרסם באחריות הפלילית". לעניין העונש, דחה בית המשפט המחוזי את טענותיו של המבקש וקיבל את ערעורה של המדינה. עונש המאסר הכולל של המבקש, ביחס לכלל האישומים, הוחמר מ-57 חודשי מאסר לריצוי בפועל, ל-75 חודשי מאסר לריצוי בפועל. יחד עם זאת, תקופת המאסר תמורת הקנס קוצרה, והועמדה על חודשיים במקום ארבעה. יתר רכיבי גזר הדין נותרו על כנם.

הבקשה לרשות ערעור

7. ביום 10.8.2014, הגיש המבקש את בקשת רשות הערעור המונחת לפניו. מטענותיו המרכזיות של המבקש עולה כי שגה בית המשפט המחוזי שעה שאיפשר למדינה לערער על האופן בו נגזר עונשו של המבקש ועל יישום מתחמי הענישה. לטענת המבקש, ככל שסבר בית המשפט המחוזי כי נדרשת הנמקה לגבי האופן בו נגזר עונשו על-ידי בית משפט השלום, היה על בית המשפט המחוזי להחזיר את התיק לבית משפט השלום, לשם מתן הנמקה. עוד טוען המבקש, כי שגה בית המשפט המחוזי בקובעו כי למצבו הנפשי של המבקש לא הייתה כלל השפעה על מעשיו. למעשה, טענותיו של המבקש בבקשת רשות הערעור, באו במטרה "[...] להקל משמעותית בעונש המאסר אשר הושת עליו".

- דיון והכרעה
8. הלכה מושרשת היא, כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן בצמצום, ורק במקרים אשר מעוררים סוגיה משפטית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או כאשר מתגלה חשש לעיוות דין או אי צדק כלפי המבקש (רע"פ 5763/14 לושקרייב נ' מדינת ישראל (22.9.2014); רע"פ 5726/14 שוויקי נ' מדינת ישראל (14.9.2014); רע"פ 5719/14 קרינסקי נ' מדינת ישראל (10.9.2014)). לאחר שעיינתי בבקשה לרשות ערעור ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי היא איננה מעוררת שאלה החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, ולא מצאתי כי קיים חשש לעיוות דינו של המבקש. לפיכך, דין הבקשה להידחות, מטעם זה בלבד.
9. מן הראוי להזכיר, כי החמרה בעונש שהוטל על המבקש בערכאת הערעור, כשלעצמה, אינה מהווה עילה למתן רשות ערעור "בגלגול שלישי" (ראו, לעניין זה, רע"פ 8433/12 אברג'יל נ' מדינת ישראל (24.12.2012); רע"פ 2426/12 מחאמיד נ' מדינת ישראל (1.4.2012); רע"פ 4883/12 הררי נ' מדינת ישראל (28.6.2012)). עוד נלמד מן הפסיקה, כי יתכנו מקרים בהם פער בין העונש, אותו השיתה הערכאה הדיונית לבין זה שהוטל בערכאת הערעור, יצדיק מתן רשות ערעור. ואולם, "אין זו תוצאה הכרחית או מיידית של קיומו של פער. הבחינה האם מוצדק מתן רשות ערעור תלויה בנסיבותיו הקונקרטיות של כל מקרה ומקרה" (רע"פ 4791/08 כהן נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 (9.2.2009)). ואכן, הנני סבור כי בנסיבות המקרה דנן, מדובר בעונש הולם, בשים לב לחומרת העבירות שביצע המבקש; השיטתיות והתקופה הארוכה בה פעל המבקש; האפקט המצטבר של ריבוי האישומים; והיקף הסכומים שקיבל המבקש במרמה ואי השבת הכספים שנלקחו מהמתלוננים. על כל פנים, עונשו של המבקש איננו חורג ממדיניות הענישה המקובלת והראויה בעבירות דומות (ראו והשוו: רע"פ 158/13 עוז נ' מדינת ישראל (7.2.2013)), וגם בהיבט זה לא מצאתי מקום להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי.
- לאור האמור, דין הבקשה לרשות ערעור להידחות.
10. למעלה מן הצורך, אציין לעניין מצבו הנפשי של המבקש כגורם המשליך על הרשעתו בדין, כי אינני מוצא ממש בטענה זו. בית המשפט המחוזי קבע בפסק דין, מפורט ומנומק, לאחר ששמע את טיעוני הצדדים, כי:
- "מאומה בחומר הראיות שהיה בפני בית המשפט קמא לא מצביע על כך שהמערער לא היה מודע למשמעות מעשיו ולקנה בהבנת הסובב אותו. נרקסזים, הערכת יתר ליכולותיו, בטחון מופרז בעצמו ואפילו מגלומניה, מצויים בשפע בכל חברת בני האנוש ואבוי לכולנו אם מאפיינים אלה יהוו הצדקה משפטית לפעילות פלילית מובהקת שרואה לנגד עיניה רק את האינטרס של העברייני" (פסק דינו של בית המשפט המחוזי, בפסקה 30)
- בנוסף, גם אם יש ממש בטענת המבקש לפיה היה מקום להחזיר את התיק לערכאה הדיונית לצורך מתן הנמקה, בית המשפט המחוזי אינו חייב לעשות כן, וזאת נוכח הוראת סעיף 213 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ), אשר מעניקה סמכויות רחבות לערכאת הערעור הדנה בפלילים. עוד ראוי להפנות לסעיף 215 לחסד"פ לפיו ערכאת הערעור רשאית לדחות את הערעור למרות קבלת טענה שהעלה המערער, במידה שהיא סבורה כי לא נגרם לו עיוות דין. משמקובלות עליו קביעותיו של בית המשפט המחוזי, ומשלא מצאתי כי נגרם למבקש כל עיוות דין, נחה דעתי כי דין הבקשה להידחות.
11. לאור האמור, הבקשה לרשות ערעור נדחת בזאת.
- ניתנה היום, ה' בתשרי התשע"ה (29.9.2014).